

hen van elkaar onderscheiden, kwijtraken. Nooit waren ze zoo één van geest geweest als de laatste jaren. Ze waren naar elkaar toegegroeid, de mannetjes waren zachter, de vrouwtjes vaster van gemoed geworden, en ach, toen ze het meest gevoelden, dat ze elkaar niet konden missen, kwam de Dood.

In het bosch trachten ze in de vrienden een stukje van het leven vast te houden, gelijk ze het in hun vrouwen hebben verloren. Het is een slechte ruil, dat voelen ze wel. Hun vrouw krijgen ze nooit terug.

En als ze nu maar *vrienden* vonden

Maar dat behoort tot het kleurenspeel en de sprekende tinten van den morgenstond, de weelde der jeugd.

Ze vinden slechts *gezelschap*.

Gewoonlijk duren deze mijmeringen en beschouwingen niet lang. Daar zorgen de mannetjes, die nog „een rechterhand” hebben, voor, maar zonder te kunnen zeggen, of deze zorg geschiedt uit behoefte om hun naaste te troosten, dan wel om zelf verre van den weemoed te zijn — het wordt hun ook niet gevraagd.

Er zijn onderwerpen, welke hen meer interesseeren, omdat ze zich daardoor midden in het leven voelen geplaatst, met hun rug naar het graf. Derzelver sommen zijn zoo machtig vele, dat ze niet in orde te verhalen zijn; er zit ook volstrekt geen orde in. De dominee, die wel eens een praatje komt maken op de banken, zegt, dat wanneer het alles in boeken beschreven stond, wat daar behandeld wordt, hij acht, dat het dorp de geschreven boeken niet zou kunnen bevatten.

Midden in het leven van dorpsmensen staat de kerk, dus praten de mannetjes over de kerk.

Over het voornaamste, dat daar gebeurt, zijn ze echter gauw uitgepraat. Dat brengt de ouwe dag zoo mee. Vroeger hadden ze „een flinke opsluiting,” zoodat ze best de heele preek konden naverellen, met de psalmverzen er bij. Maar nu is het al mooi, dat ze soms 's Maandags den tekst nog weten. Ze hooren nog altijd maar 't liefst uit het Oude Testament preeken, zich herinnerend, hoe hun

grootmoeder placht te zeggen: „De beste dominees nemen veel hun tekst uit het Oude Testament.” En die kon dominees hooren

Het gebeurt soms, dat de dominee in de preek dingen zegt, welke in geenerlei verband staan met den tekst, verzoekende de gemeente minder te hoesten, opdat zij meer luistere. Het is dan geen weer om in het bosch te zitten en daarom moeten ze dit onderwerp kuiierend behandelen. Het houdt hen langer bezig dan de preek, het brengt soms twisting onder hen, zelfs verbittering.

Kobus, die erg borstig is, beweert: „As dat gescheld niet ophoudt, blijf ik thuis, hij heeft nou altijd wat bizonders, zoo jaagt-ie de ouwe menschen uit de kerk.” Maar Dorus zegt: „De man heeft gelijk, er mot in de kerk geen leven zijn.” En Janus constateert, dat het een lawaai is geweest als in de ark van Noach.

Dit is echter niet al het leven, dat in de kerk wordt gemaakt. Sommige jongedochters leveren het bewijs, dat de liefde zich evenmin laat inhouden als het hoesten. Daarom worden ze „naar” onder de preek. Als er één „naar” wordt, komt er meestal een tweede, die het ook wordt, soms een derde. Het komt niet van de kou en het komt niet van de warmte, zooals het hoesten, maar dat het van de liefde komt, weten ze niet.

Daarom zijn ook ten opzichte dezer leven-makende maagden der mannetjes meeningen verdeeld.

Janus beweert stoutelijk, dat ze zouden bedaren, wanneer ze, in plaats van op sterke mannenarmen, op kruiwagens naar buiten werden gebracht, zooals hij van den dominee heeft gehoord, dat in vroeger jaren op andere plaatsen is geschied, waarbij hij meestal niet nalaten kan den lof der koude baden te zingen, al worden ze maar per emmer toegediend.

„Het most jouw meid maar es zijn, die er mee aangehaald is, dan zou je wel anders praten,” ketst Kobus kregel terug, en dan spreekt zijn grootvadershart.

Doch er zijn ook mannetjes, die zoowel met de jongedochters als met den jongen dominee zachtkens handelen, profeteerend, dat het met de jaren wel slijten zal.